Основно училище „Христо Ботев”
2162 с. Разлив, община Правец
Директор: 0888613408; e-mail: info-2309875@edu.mon.bg

УТВЪРДИЛ: .....
Директор: Ванина Каменова

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА
„Превенции на употреба на наркотични вещества, алкохол и тютюн”

УЧЕБНА 2026/2027 ГОДИНА

Водещ стратегически документ при изготвяне на училищната програма на ОУ „Христо Ботев“ с. Разлив за превенции на наркотичните вещества е Национална стратегия за борба с наркотиците 2026-2030г.

Програмата е приета на заседание на педагогическия съвет Протокол №11/14.09.2026 г. и утвърдена е със заповед № 12/15.09.2026г.

I. УВОД

1. Проблемна ситуация.

Нарастването броя на децата, отглеждани и възпитавани в рискова семейна среда, нарастването броя на деца и младежи с експериментална употреба на наркотици или проблемна употреба на алкохол, увеличават риска от поява на дезадаптивно поведение. Това налага ранна превантивна работа с децата и техните семейства, с цел повишаване на информираността, индивидуалните познания и умения за налагане на здравословен начин на живот, въздействие върху фамилната система за предотвратяване появата на дезадаптивното поведение на децата в училище, на улицата с връстници, в дома, в интернет-пространството, в социалното им функциониране като цяло. Работата в сферата на превенции е свързана с въздействието върху нуждите за употреба на алкохол, тютюн или психоактивни вещества.

2. Целева група:

а) ученици I-VII клас;

б) семейства на учениците.

3. Участници:

а) кл. ръководители;

б) лектори- лекари, духовни лица, НПО и др.

II. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

1. Провеждане на анкети:

Цели се изясняване на тежестта на проблема с употребата на алкохол, тютюн и наркотични вещества; събиране на информация за проблемното поведение; физическо и психично състояние на учениците; социалното положение; индивидуални и фамилни ресурси за справяне с проблемната ситуация; причини за търсене на помощ.

2. Работа с педагогически специалисти - Обучение на училищния психолог; Обучение на класни ръководители и други специалисти.

3. Работа с родителите (значими близки) – цели се информиране на родителите по време на родителски срещи или в лични разговори за избраните типове превенции, за резултатите от проведените анкети, за набелязаните дейности, за изграждане на ясна ценностна система със строги правила, която дава пример за подражание и се търси „обратна връзка".

а) подготвяне и предоставяне на информация за типовете превенции и подходите към тях - писмена и устна информация на родителски срещи; училищен сайт;

б) подготвяне и предоставяне на информация за различните ПАВ /повърхностно-активни вещества/, въздействието им върху човешкия организъм и действия при констатиране на употребата им - писмена и устна информация на родителски срещи; училищен сайт;

в) подготвяне и предоставяне на информация за употребата на алкохол и тютюн, въздействието им върху човешкия организъм и действия при констатиране на прекомерна употреба - писмена и устна информация на родителски срещи; училищен сайт;

г) съвети, разговори и подкрепа на родители със зависимости; в криза – разделени родители, процес на развод, упражняване на насилие от страна на родител; с отсъстващ родител, поради естеството на работа (работа в чужбина и др.); при смърт на единия родител/значим близък на детето; при осиновено дете; родител сам отглеждащ детето.

4. Работа с учениците:

а) основните типове превенции, на които се основава работата през учебната година са:

- **универсална** - посланията и мероприятията са насочени към всички и целят предотвратяване или отлагане употребата на алкохол, тютюн и ПАВ;
- **селективна** - застрашени с отпадане от училище, етнически групи, проблемни семейства със специфична история; ниска академична успеваемост; местоживеене (квартали с високо употреба на ПАВ или социално неравностойни)
- **по индикация** - търсят се ранни признаци за повишен риск (спадаща успеваемост, забелязана консумация на алкохол, ПАВ, отчуждаване от близки, приятели, връстници; поведенчески нарушения и др.)

б) подходи и дейности за справяне с проблемите- Основен акцент е работата с деца с емоционални и поведенчески проблеми, както и укрепване на семейството при родители от уязвими групи или в риск.

Подбор на подходи за работа в училище:

- **Информиране** - представяне на необходимата информация (брошури, табла, училищен сайт, беседи, разговори) за видовете ПАВ; негативното въздействие на алкохола, наркотичните вещества и тютюна върху организма на младия човек; начините за справяне с емоционалните и здравословни проблеми при употребата им.

• **Предлагане на алтернативни занимания** за структуриране на свободното време – арт-ателие, спортни занимания, туризъм и др.

• **Тактика на сплашване/лична застрашеност** - цели се чрез послания с научни факти да отклоним застрашените ученици от употреба или да ги убедим, че не са „недосегаеми“ и при тях могат да настъпят вредните последствия.

• **Подобряване на социалните умения** - посредничество пред институции за решаване на разнородни социални проблеми; усъвършенстване на амбициозност; комуникационни умения; справяне със социалния натиск и др.;

• **Предотвратяване на девиантно поведение на ранен етап** - агресивно поведение, емоционално реагиране, отчуждение, апатия, срамежливост, конфликти при общуването с връстници и възрастни са присъщи признаци за бъдещи поведенчески проблеми и ранната им превенция и промяната на поведението към по-социално приемливо е превенция на употребата на ПАВ, алкохол, тютюн и наргилета.

• **Контролиране и справяне с емоциите** - целим повишаване на устойчивостта на стрес, на връхлитащите емоционални проблеми (потиснатите чувства на страх, агресия, вина и тревога, настъпили в резултат на фрустрацията в тесния семеен кръг).

Дейности в училище:

• Разнообразни психотерапевтични техники на индивидуално и групово ниво в клас с учениците;

• По-пълно обхващане на децата и учениците в целодневна форма на обучение, намаляване на риска от среща с разпространители на наркотични вещества.

• Ангажираност на младите хора в спортни дейности като алтернатива на търсенето и предлагането на наркотични вещества.

• Преодоляване на изолацията, интегриране и адаптиране в обществото на децата в риск.

• Активно включване на членовете от фамилната система, с цел подобряване на интеракциите в нея като основен ресурс за самопомощ (родителски срещи, индивидуални срещи).

• Възстановяване на психологическите „щети” чрез провокация на творческия потенциал, даване воля на емоционалните потребности, желания в изграждането на партньорства и създаване на приятелства с връстници, които да спомагат разрешаването на ранните или актуални емоционални трудности.

• Чрез креативни и интерактивни подходи, стимулиране изграждането на умения при децата, в подкрепа на по-адаптивни форми на поведение и себереализация, респ. усвояване на нови модели в структуриране на поведението.

• Прилагане на метода „връстници обучават връстници“.

• Прилагане на метод „Избирам себе си“.

• Съдействие на ученици, желаещи да участват в конкурси на национално, регионално и международно ниво по темите за зависимостите.

• Подготвяне на анкети за учениците и родителите.

• Изготвяне и предоставяне на информационни материали по темата; изработване на табла, брошури, презентации, клипове.

• Организиране на срещи, беседи, разговори с представители на различни институции и неправителствени организации - социални работници, лекари, духовни лица, представители на ДПС и др.